

Sygn. VUa 39/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2018 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Beata Łapińska

Sędziowie: SSO Magdalena Marczyńska

SSO Urszula Sipińska-Sęk (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Marta Ostrowicz- Siwek

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku M. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o odszkodowanie z tytułu choroby zawodowej

na skutek apelacji wnioskodawcy M. S. (1) od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 lipca 2017r. sygn. IV U 157/14

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za II instancję.

Sygn. akt V Ua 39/17

UZASADNIENIE

(...) Oddział w T. 2 decyzjami z dnia 30 kwietnia 2014r. o tych samych sygnaturach (...) - (...) odmówił M. S. (1) prawa do odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że komisja lekarska nie stwierdziła uszczerbku na zdrowiu spowodowanego skutkami chorób zawodowych stwierdzonych decyzjami z dnia 2 stycznia 2014r. o numerach (...) i (...). Dlatego brak podstaw do przyznania odszkodowania.

Od decyzji tych odwołał się M. S. (1) wnosząc o przyznanie odszkodowania z tytułu choroby zawodowej - alergicznego nieżytu nosa i choroby zawodowej alergicznego zapalenia spojówek.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 lipca 2017 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn.. akt IVU 157/14 oddalił odwołanie M. S. (1) od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 30 kwietnia 2014 roku w przedmiocie odszkodowania z tytułu choroby zawodowej .

Podstawę powyższego wyroku stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego:

M. S. (1) jest piekarzem i prowadził własną piekarnię.

Państwowy (...) Inspektor Sanitarny w R. wydał 3 decyzje stwierdzające u M. S. choroby zawodowe, decyzję z dnia 11 grudnia 2013r. (...) stwierdzającą chorobę zawodową astmę oskrzelową, decyzję z dnia 2 stycznia 2014r. (...) stwierdzającą chorobę zawodową alergiczne zapalenie spojówek i decyzję z dnia 2.1.14r. NR (...) stwierdzającą chorobę zawodową alergiczny nieżyt nosa.

ZUS wydał 14 kwietnia 2014r. decyzję o sygn. (...) przyznającą M. S. (1) odszkodowanie za 10% uszczerbku na zdrowiu będącego skutkiem choroby zawodowej astmy oskrzelowej.

Organ rentowy wydał dnia 30.kwietnia 2014r. 2 decyzje odmawiające M. S. (1) odszkodowania z tytułu 2 chorób zawodowych alergicznego nieżyty nosa i alergicznego zapalenia spojówek.

M. S. (1) zaskarżył te 2 decyzje odmawiające mu odszkodowania, nie zaskarżył decyzji przyznającej mu odszkodowanie za uszczerbek na zdrowiu będący skutkiem astmy oskrzelowej.

Uszczerbek na zdrowiu będący skutkiem astmy oskrzelowej wynosi 20% .

W Sądzie Okręgowym w Piotrkowie Tryb. toczyło się postępowanie, przedmiotem którego była decyzja ZUS odmawiająca wnioskodawcy prawa do renty z tytułu choroby zawodowej ((...)). Sąd wyrokiem z dnia 17.IX.15r. oddalił odwołanie M. S. od tej decyzji.

Wnioskodawca jest uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy . Z chorób zawodowych tylko astma oskrzelowa spowodowała uszczerbek na zdrowiu w wysokości 10%. Pozostałe choroby zawodowe nie spowodowały u wnioskodawcy uszczerbku na zdrowiu. Schorzenia zawodowe, alergiczny nieżyt nosa i alergiczne zapalenie spojówek nie powodują niezdolności do pracy. Zapalenie spojówek nie występuje u wnioskodawcy. Nieżyt nosa również nie powoduje niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy mając na względzie ustalenia zawarte w opiniach biegłych oddalił odwołanie od decyzji odmawiającej prawa do renty z tytułu choroby zawodowej (wyrok k- 85 akt V U 5138/14). Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 7.XI16r. w sprawie III AUa 2034/15 oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego.

U wnioskodawcy choroby zawodowe alergiczny nieżyt nosa i alergiczne zapalenie spojówek nie spowodowały uszczerbku na zdrowiu. W sprawie VU5138/14 przeprowadzono dowód z opinii biegłych okulisty i biegłego laryngologa. W tych opiniach biegli nie stwierdzili niezdolności do pracy. Biegła okulista stwierdziła ustąpienie objawów choroby oczu po ustaniu narażenia na czynniki alergiczne. Nieżyt nosa również nie powoduje uszczerbku na zdrowiu, ma również niewielkie nasilenie po ustaniu narażenia na czynniki zawodowe powodujące to schorzenie.

Sąd Rejonowy przyjął opinie biegłych okulisty , alergologa i laryngologa za prawidłowe. Co skutkowało przyjęciem, że choroby zawodowe tj: alergiczny nieżyt nosa i alergiczne zapalenie spojówek nie powodują uszczerbku na zdrowiu u M. S..

Sąd Rejonowy przywołał treść art. art. 6 ust. 1 pkt 4 , art.11 i art. 12 ustawy z 30.października 2002 o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tj. Dz.U. Nr 167/09 poz. 1322 ze zm.), który stanowi, że odszkodowanie przysługuje za uszczerbek na zdrowiu będący skutkiem choroby zawodowej.

Tym samym Sąd I instancji ocenił, że decyzje ZUS odmawiające wnioskodawcy prawa do odszkodowania z uwagi na brak uszczerbku na zdrowiu są decyzjami prawidłowymi, zgodnymi z w/w normami ustawy i z tych względów na podstawie art.477¹⁴§ 1 kpc, odwołanie od decyzji w tym przedmiocie oddalił . Jednocześnie Sąd Rejonowy wskazał, że decyzja przyznająca prawo do odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu, będący skutkiem choroby zawodowej – astmy oskrzelowej- nie została zaskarżona i dlatego Sąd I instancji nie znalazł podstaw do przyznania wnioskodawcy prawa do odszkodowania z tytułu uszczerbku będącego skutkiem tej choroby.

Powyższy wyrok zaskarżył ubezpieczony M. S. (1), który pismem z dnia 9 sierpnia 2017 roku, zatytułowanym „odwołanie” zakwestionował zasadność zaskarżonego orzeczenia domagając się jego zmiany. Podniósł, że jego stan zdrowia nie polepszył się, a pogorszył i wniósł o skierowanie na badanie do Ośrodka (...).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna i czyni skutek w postaci uchylenia zaskarżonego wyroku z powodu nierozpoznania istoty sprawy.

Pojęcie „istoty sprawy”, w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., dotyczy jej aspektu materialnego, a nierozpoznanie istoty zachodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu nie odnosi się do tego co było przedmiotem sprawy, a więc gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania lub też zarzutów merytorycznych strony i w swym rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co jest rzeczywistym przedmiotem sporu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002r., IV CKN 1298/00, LEX nr 80271).

Przedmiot rozpoznania w niniejszej sprawie zakreślają dwie zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 30 kwietnia 2014r. Decyzje te dotyczyły odmowy przyznania prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej: alergicznego zapalenia spojówek oraz alergicznego nieżytu nosa.

Ustalenie uszczerbku na zdrowiu spowodowanego skutkami choroby zawodowej wymaga wiadomości specjalnych, a zatem okoliczności tych można dowodzić tylko przez dowód z opinii biegłych (art. 278 KPC).

Tym samym Sąd Rejonowy był zobligowany treścią art. 232 k.p.c. do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego lekarza laryngologa oraz okulisty celem ustalenia, czy występujące u skarżącego choroby zawodowe w postaci alergicznego zapalenia spojówek oraz alergicznego nieżytu nosa wywołują u niego trwałe bądź długotrwałe uszczerbek na zdrowiu. Nikt nie mógł zastąpić Sądu I instancji w ustaleniu tych okoliczności. Dlatego nie miał żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wynik postępowania w sprawie VU 5138/14 toczącej się przed Sądem Okręgowym, w P. z wniosku M. S. (1) przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. W sprawie VU 5138/14 zadaniem Sądu nie było ustalenie stopnia uszczerbku na zdrowiu skarżącego spowodowanego chorobami zawodowymi, jak w niniejszej sprawie. Istota sprawy VU 5138/14 sprowadzała się do wyjaśnienia, czy stopień nasilenia występujących u skarżącego chorób zawodowych w postaci astmy oskrzelowej, alergicznego zapalenia spojówek i alergicznego nieżytu nosa skutkuje co najmniej jego długotrwałą niezdolnością do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi. Istota sprawy VU5138/14 była zatem odmienna od sprawy będącej przedmiotem osądu. Skoro tak to wynik tej sprawy nie miał jakiegokolwiek wpływu na rozstrzygnięcie sprawy IVU 157/14. Brak było zatem podstaw do zawieszenia przez Sad Rejonowy postępowania postanowieniem z dnia 2 października 2014r. na podstawie art. 177§1 pkt 1 k.p.c. do czasu prawomocnego zakończenia sprawy o rentę z tytułu choroby zawodowej VU 5138/14. Jeszcze raz należy podkreślić, że sprawa o rentę z tytułu choroby zawodowej nie ma wpływu na rozstrzygnięcie sprawy o jednorazowe odszkodowanie z tytułu choroby zawodowej. Cel i istota tych dwóch postępowań jest zgoła odmienna. W sprawie o rentę z tytułu choroby zawodowej istotą jest ustalenie przesłanki niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. A w sprawie o jednorazowe odszkodowanie z tytułu choroby zawodowej istota sprowadza się do ustalenia, czy choroba zawodowa wywołuje uszczerbek na zdrowiu, a nie niezdolność do pracy. Okoliczność, że choroba zawodowa wywołuje uszczerbek na zdrowiu nie oznacza automatycznie niezdolności do pracy. Z drugiej strony ustalenie, że choroba zawodowa nie wywołuje niezdolności do pracy, jak ustalono w sprawie VU 5138/14, nie oznacza automatycznie, że choroba ta nie powoduje uszczerbku na zdrowiu, jak to bezzasadnie przyjął Sąd I instancji. Ustalenie czy stwierdzone choroby zawodowe wywołują uszczerbek na zdrowiu należało do kompetencji Sądu I instancji w sprawie IV U 157/14. Wynik sprawy VU 5138/14 był bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy IV U 157/14. W sprawie VU 5138/14 Sąd nie ustalał okoliczności, które są istotą sporu w niniejszej sprawie. Co za tym idzie, rozstrzygnięcie przez Sąd Rejonowy niniejszej sprawy w oparciu o opinie biegłych sporządzone na potrzeby sprawy o rentę z tytułu choroby zawodowej było sprzeczne z zasadą bezpośredniości dowodów z art. 235 k.p.c. i doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy. Przedmiotem opinii biegłych w sprawie o rentę z tytułu choroby zawodowej nie było bowiem ustalenie uszczerbku na zdrowiu związanego z chorobami zawodowymi, a przesłanki

niezdolności do pracy. W konsekwencji, wobec nie dopuszczenia w sprawie IV U 157/14 dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu laryngologii i okulistyki celem ustalenia prawidłowości zaskarżonych decyzji tj. czy choroby zawodowe wywołują uszczerbek na zdrowiu skarżącego, Sąd Rejonowy sam arbitralnie ustalił, że skarżący nie spełnia przesłanek do przyznania mu jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej: alergicznego nieżytu nosa i alergicznego zapalenia spojówek. Takie ustalenia Sądu Rejonowego bez dopuszczenia na te istotne dla sprawy okoliczności wymagające wiadomości specjalnych dowodu z opinii biegłego lekarza laryngologa i okulisty należy uznać za dowolne i nie mieszczące się w granicach swobodnej oceny dowodów zakreślonej treścią art. 233 k.p.c.

Z niewiadomych z kolei przyczyn Sąd Rejonowy dopuścił natomiast zbędny dowód z opinii biegłego pulmonologa celem ustalenia stopnia uszczerbku na zdrowiu związanego z chorobą zawodową w postaci astmy oskrzelowej. Umknęło uwadze Sądu Rejonowego, iż wnioskodawca nie wniósł odwołania od decyzji organu rentowego ustalającego z tego tytułu 10% uszczerbek na zdrowiu. Brak było zatem podstaw do ponownej oceny uszczerbku związanego z astmą oskrzelową. Takiej ponownej oceny uszczerbku na zdrowiu w stosunku do zaskarżonych decyzji wymagały natomiast, po zasięgnięciu wiadomości specjalnych, pozostałe stwierdzone u wnioskodawcy choroby zawodowe tj. alergiczny nieżyt nosa i alergiczne zapalenie spojówek, której jednak Sąd Rejonowy nie przeprowadził.

W sprawach wymagających wiadomości specjalnych Sąd nie może zastępować biegłych opierając się wyłącznie na własnym przeświadczeniu, oderwanym od specjalistycznej wiedzy medycznej. Sąd może jedynie po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego dokonać jej oceny, przy zastosowaniu art. 233 § 1 KPC, na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 listopada 2000 roku, sygn. I CKN 1170/98 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 roku, sygn. IV CKN 1383/00).

Przy czym nawet opinia biegłego, która sądu nie przekonała, nie może być weryfikowana, a zwłaszcza dyskwalifikowana, bez posłużenia się wiedzą specjalistyczną. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 1949 r., WaC 167/49, Nowe Prawo 1951 nr 2, s. 62, wyroki Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 lutego 1949 r., TR 123/48, niepublikowany i z dnia 23 grudnia 1958 r., I TR 1071/57, Praca i Zabezpieczenie Społeczne 1969 nr 11 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 1972 r., III CRN 341/72, z dnia 23 maja 1986 r., IV CR 116/86, i z dnia 19 grudnia 1990 r., I PR 148/90, OSP 1991 nr 11-12, poz. 300).

Rozpoznanie przez Sąd Rejonowy sprawy wymagającej wiadomości specjalnych, bez przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego lekarza, doprowadziły do nierozpoznania istoty sprawy. Sąd Rejonowy nie rozpoznał bowiem materialnej podstawy żądania - nie ustalił czy skarżący spełnia kryteria do przyznania mu prawa do jednorazowego odszkodowania tj. czy stwierdzone u niego choroby zawodowe (alergiczny nieżyt nosa i alergiczne zapalenie spojówek) wywołują u niego uszczerbek na zdrowiu.

Treść art. 386 § 4 k.p.c. wskazuje na powinność sądu drugiej instancji uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji w sytuacjach w przepisie tym określonych, jednak użyte we wskazanej normie pojęcie "możliwości" uchylenia wyroku nie uprawnia sądu drugiej instancji do całkowitej swobody decyzji. Trzeba też mieć na uwadze, że chociaż w myśl art. 382 k.p.c. postępowanie apelacyjne ma charakter merytoryczny i w tym znaczeniu jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przed sądem pierwszej instancji, to w procesie kierować się należy również wymogiem instancyjności, o której traktuje art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Oznacza to, że sąd drugiej instancji nie może zastępować własnym orzeczeniem orzeczenia sądu pierwszej instancji, gdyż mogłoby to doprowadzać do sytuacji, w których sąd odwoławczy orzekałby jako jedna i ostateczna instancja (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lipca 2007r., III UK 20/07, OSNP 2008/17-18/264).

Mając powyższe na względzie i dochodząc do przekonania, że Sąd Rejonowy nie dokonał w sprawie niezbędnych ustaleń co do przedmiotu sporu i nie objął rozstrzygnięciem materialnej podstawy żądania, a zatem nie rozpoznał istoty sprawy, Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

Rozpatrując sprawę powtórnie Sąd pierwszej instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe w kierunku wynikającym z powyższych rozważań, a więc dopuści dowód z opinii biegłego lekarza laryngologa i okulisty celem ustalenia czy skarżący spełnia przesłanki do przyznania mu prawa do jednorazowego odszkodowania związanego z chorobą zawodową w postaci alergicznego nieżyty nosa i alergicznego zapalenia spojówek tj. czy choroby te skutkują uszczerbkiem na zdrowiu, jeżeli tak w jakiej wysokości.